

začenja nekako vsaksebi od pravkar omenjenih sestrá razmikati svojo čašico, čeprav so ji korenike že stare, segajoče nazaj vse tja do raznih karitativnih institucij krščanstva v srednjem veku.

In vendar je tudi mladinsko skrbstvo pedagoški poganjek, ki je popolnoma enakopraven učenju, vzgajanju značaja pa ustvarjanju svetovnega in življenskega naziranja. Saj pač tvori mladinsko skrbstvo v nekem oziru naravnost podlago ostalim trem oblikam vzgojnega prizadevanja: deloma kot pozitivno usmerjena mladinska blaginja (Jugendwohlfahrt) in deloma kot negativno usmerjena mladinska zaščita (Jugendschutz). Kdo neki bi dvomil o tem, da nam bo vendar šele tedaj mogoče otroka, ki se je rodil, učiti, mu vzgajati značaj ter ga voditi pri ustvarjanju svetovnega in življenskega naziranja, ako smó resno uvaževali, da je primum — vivere, ter poskrbeli, da novorojenček ostane živ in zdrav, da se bo po telesu in duhu lahko vsaj normalno razvijal, da ga obvarujemo različnih izkušnav in škodljivih vplivov itd. In tako je torej razvidno, da ima mladinsko skrbstvo v vzgoji nad vse važno vlogo.

Zato je pač vesel kulturni pojav, da smo Slovenci nedavno dobili glede mladinskega skrbstva lepo zarisane smotre in pota z Goršičevo knjigo «Socialna zaščita dece in mladine».² (126 str.)

V bogati vsebini, ki jo prinaša knjiga, stopa na dan dvoje plasti — ženska in moška. Prva je v tem, da podaja avtor izredno veliko nazornega gradiva, ki je črpano iz poročila, kakor ga je predložila uradnica državne oblasti vne zaščite gospa Cirila Pleško-Štebijeve, ki je, to se čuti iz knjige, z odprtimi očmi in odprto dušo potovala po Nemčiji in celo po daljni Norveški, proučujoč naprave za mladinsko skrbstvo. Druga pa je v tem, da dr. Goršič podatke o modernem prizadevanju tujine na polju mladinskega skrbstva neprestano in v prijetni obliki dopolnjuje z zanimivimi podatki iz naše jugoslovanske preteklosti, sedanosti in ob osnutkih raznovrstnih dotičnih zakonov tudi iz naše bodočnosti. S to knjigo je na odličen način izpolnjena vazel, ki je do sedaj mučno zevala na poprišču našega vzgojeslovja.

K. Ozvald.

Zdenka Marković: Kuća u snijegu. Zagreb, 1922.

Pičlih pet pol obsegajoča knjižica z devetintridesetimi miselnimi utrinki! Ti drobci, pisani v elegantnem, čuvstvenem slogu, so obupni ali zanosni vzkliki pesniškega občutja, vsi skoraj same prav lepe pesmi v prozi.

Knjižica ima dva dela, «Gavranovi» in «Zvijezde», dvoje temeljnih občutij: obup nad življenjem, kakor ga umetnica gleda, in jasno upanje, ko se ji duša kakor zasnežena hiša iz otožne krajine zanosno dviga v višave.

Ampak kaj je vreme, misao, domovina itd., če to pišem z veliko začetnico. nisem še dognal; da pa je «nočobdija» prístna srbskohrvatska beseda klasične «jugoslovanske» tvorbe, ne smem dvomiti več, saj jo pišejo uradi in literati!

Ivan Zorec.

Sima Pandurović: Posmrtno počasti. Izdanje Durdevića, Beograd-Sarajevo,

Svoji drugi izdaji te pred kakimi desetimi leti izišle zbirke je napisal Pandurović predgovor, kjer je izkušal opravičiti svoje pesmi, in po pravici, saj so nekak anahronizem za današnjo dobo. Sodobni literaturi očita neiskrenost, besedoumstvo, teoretičnost, programe in manifeste. V marsičem ima prav, saj se vprav dandanes izkušajo nekatere «struje» uveljaviti za vsako ceno in z vsako silo, toda treba je pomisliti, da take vrste židovsko ponujajoče se

² Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. 1921.

literarno blago že a priori niso umetnine in jih nima pomena zasenčevati in mesto njih postavljati pesmi, kakršne najdeš v tej zbirki, ki očitujejo kvarno dekadentstvo, ki posebno dandanes ne zasluži nikake zaščite. Ob priliki prve izdaje pričujočih pesmi se je izrazil Jovan Skerlić, da so «književni strup, prelaz iz nevrastenije v nevropatijo, iz literature na kliniko».

Verujem, da je taka izjava v onih časih povzročila pri literatih večinoma zaničljiv posmeh, saj so bili vsi otroci Baudelairea, Wildea, Verlainea itd., toda danes smo menda že vsi prišli do spoznanja, da je delitev umetnika od človeka napačna, kvarna in neresnična in da zmore biti le velik človek tudi velik umetnik, saj se koncem koncev prelivata Lepo in Dobro v eno, in zato mi je Skerličeva opazka nerazumljiva. Pandurović je v teh pesmih pristen dekadent. Poje o noči in boli. Uporablja muzikalnost stihov, zabrisanost odtenkov (Verlaine!). Izrazoslovje «egzotični kraji, tropski sjaj, spleen, alkohol, fakirska vera, veličanstvo Noči», z zaključnim modrovanjem «da je život ceo iluzija duga sečanja i nade» in da nam preostaja le sanjati — ali nismo vse to že davno čuli pri Baudelaireu?

«Pesma tame» dehti kot Mussetove «Noči», vmes naletiš na stihe s prispodobami, ki čudovito spominjajo na nekatere pri Sully Prudhommeu; n. pr.:

«Znaj, moje srce za zvezdu je svaku
vezano zlatnim koncem.... (str. 19.)

«Et de longsfils l' (nam. coeur) unissent aux étoiles...

(Les chaînes.)

«Ti» si je izposodila formo pri Hugojevih «Djinns», prispodoba «red prosjaka što je stao pred mene, to su želje moje — moje nade, strasti i misli» je čisto v načinu gledanja Maeterlincka.

Sploh bi naštel lahko še vse polno značilnih mest, ki pričajo, da je naš pesnik veren sin «svoje dobe» («umorna deca ovoga stoleća» — fin de siècle), ki vidi vsepovsod le agonijo, in se skuša rešiti v kvietizmu in resignaciji.

Skratka: to zbirko bi najbolje označil, če navedem začetna stiha sklepne pesmi «Zima»:

«U mome srcu, u starinskoj vazi
ubrano cveće spomena se suši...»

Da, cvetje spominov, ki se suši, obenem pa dober šolski primer tovrstne bolne poezije.

Miran Jarc.

Kronika.

Razstava Božidarja Jakca v Pragi. V mesecu juniju je razstavil v Pragi v «Krasoumni Jednoti» Božidar Jakac svoja grafična dela — v celoti skoro sto bakropisov, litografij, lesorezov in risb — in dal s precej zaključeno prirreditvijo možnost bogatega vpogleda v svoje delo in stremljenje.

Kako izrazi umetnik svoje doživetje — to je zaklad, ki označuje umetniško potenco in silo, ki podčrtava delo kot umetnino in sploh kvalificira upodabljanje. O vsem ostalem — o soku izraza, njega barvi in obsegu — o vsem tem odloča umetnikova notranja dispozicija, čuvstveni in intelektualni utrip njegove osebnosti. Ta pripomba v toliko, da poudarim predvsem Jakčev «kako». Njegov način je danes že toliko razvit in kaže v vseh fazah svojega razvoja toliko doslednosti, da ni dvoma o njegovi organičnosti, kar potrja Jakca samega kot